

LENGYEL ANDRÁS

Egy centenárium margójára

MÜLLER MIKLÓSRÓL RÖVIDEN

1

Furcsa paradoxon, hogy a magyar kultúra, amely annyi jelentős fotóművészt indított útjára, máig nem kellően méltányolja az alkotómunka e területét. Azok, persze, akik külföldre távoztak, s valamely nagy kultúra kereteiben fejthették ki tevékenységüket, többnyire itthon is híresek lettek (Capa, André Kertész, Moholy-Nagy stb.), hiszen híruk lassan hazaszivárog. A külföldi elismerés itthon is legitimálja őket. Azok azonban, akik itthon maradtak vagy, ha elmentek is innen, de nem olyan kultúra részesei lettek, amelyet a globalizáció fősodra az érdeklődés középpontjába helyez, rosszul jártak. Munkásságukat ide haza mérsékelt érdeklődés övezi. A fotó becse persze azért lassan mégis csak tudatosul, maga a vizualitás is egyre nagyobb szerepet kap a mindennapi életben, mindenekelőtt a kommunikációban, s mára a lelkes hívek (egyelőre még szűk) csapata is kialakult. Az olyan gyűjtő, szervező és népszerűsítő szakemberek pedig, mint amilyen az egyszemélyes intézményként is nagy hatásokkal dolgozó Kincses Károly, aki egyebek közt a Magyar Fotográfiai Múzeumot is megteremtette és szinte minden fontos akcióban évtizedek óta jelen van, munkájukkal is, példájukkal is új folyamatokat generálnak – áttörnek a közöny falát. Így ma már elmondható, legalább körvonalában, hozzávetőlegesen kirajzolódik a magyar fotográfia története, s akiben él az érdeklődés, az mind több minőségi kiállítással, fotóalbummal, adattárként is forgatható katalógussal stb. találkozhat. A kínálat, a választék, jól érzékelhetően, növekszik.

Ma már az is látszik, a magyar fotográfia történetének térképén Szeged is megtalálható. A fotó és a fotózás itteni meghonosodásának történetét, a festménypótló „fényírdák” sorát föltárva és regisztrálva, pár éve (több évtizedes munkával) Tésikné Knotik Márta megírta. (*Fényírók és fényírdák Szegeden*. [2010].) A hajdani „fényírók” persze nem „művészek” voltak, hanem a technika adta lehetőségekkel élő mesteremberek, akik az ötödrangú helyi festők arcképfestő munkáját váltották ki (a korban nagyra becsült) „valóságghú”, ám gépi technikával megalkotott portréikkal, s nevezetes eseményeket (pl. az 1879-i nagy árvíz, a Víz) vagy a szépen fejlődő város új épületeit, szobrait stb. örökítették meg. A „művészkedésre” lehetőségük sem, ambíciójuk sem volt. Ám amit produkáltak, az technikailag tökéletesen kivitelezett mesteri munka volt, dokumentáltak (rengeteg olyasmit, ami a korábbi évszáz-